

**ТАГНУУЛЫН БАЙГУУЛЛАГА, АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ БАЙГУУЛЛАГА, ЦАГДААГИЙН
БАЙГУУЛЛАГЫН ЧИГ ҮҮРЭГ, ТЭДГЭЭРИЙН МӨРДӨН ШАЛГАХ АЖИЛЛАГАА
ЯВУУЛАХ ХЭРГИЙН ХАРЬЯАЛАЛ БОЛОН МӨРДӨН БАЙЦААХ АЛБАНЫ ОРОН ТОО,
АЛБАН ХААГЧДЫН ҮНДСЭН ЦАЛИН, НЭМЭГДЛИЙН ХЭМЖЭЭНИЙ
ТАЛААРХ ЛАВЛАГАА**

*Д.Халиун, Д.Жигваагүнсэл,
Р.Оргилмаа*

Энэхүү судалгаанд *нэгдүгээрт*, захиалагчийн хүсэлтийн дагуу Тагнуулын байгууллага, Авлигатай тэмцэх байгууллага, Цагдаагийн байгууллагын холбогдох хуулиар хүлээсэн үндсэн чиг үүрэг, тэдгээрийн холбогдох хууль (ЭБШХ, ЭХХШТХ)-аар мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулах хэргийн харьяаллын талаар; *хоёрдугаарт*, Авлигатай тэмцэх байгууллага, Цагдаагийн байгууллагын бүтэц болон тус байгууллагын мөрдөн байцаах албаны орон тоо, албан хаагчдын үндсэн цалин, нэмэгдлийн хэмжээний талаар тус тус судалсан болно.

Нэг. Тагнуулын байгууллага, Авлигатай тэмцэх байгууллага, Цагдаагийн байгууллагын хуулиар хүлээсэн үндсэн чиг үүрэг болон дээрх байгууллагуудад Эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль /2002/ болон Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль /2017/-аар мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулах хэргийн харьяаллын талаар

1.1.Тагнуулын байгууллага, Авлигатай тэмцэх байгууллага, Цагдаагийн байгууллагын хуулиар хүлээсэн үндсэн чиг үүрэг

Тагнуулын ерөнхий газар нь тагнуулын байгууллагуудын үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах, үндэсний аюулгүй байдлыг тагнуулын аргаар хангах бодлого боловсруулж хэрэгжүүлэх зорилго бүхий Засгийн газрын тохируулагч агентлаг мөн бөгөөд Тагнуулын байгууллагын тухай хуулийн 10 дугаар зүйлд заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ. Мөн хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1 дэх хэсгийн 11.1.4 дэх заалтад “Тагнуулын ерөнхий газарт хуулиар харьяалуулсан гэмт хэргийг илрүүлэх, хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулах болон уул гэмт хэрэг үйлдсэн буюу сэжиглэгдэж буй этгээдийг эрэн сурвалжлах,” үүргийг гүйцэтгэнэ гэж заасан.

Авлигатай тэмцэх газар нь авлигын эсрэг олон нийтийг соён гэгээрүүлэх, авлигаас урьдчилан сэргийлэх, авлигын гэмт хэргийг илрүүлэх зорилгоор гүйцэтгэх ажил, хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулах, Авлигын эсрэг хуульд заасан этгээдийн хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийг хянан шалгах чиг үүрэг бүхий хараат бус, бие даасан, төрийн тусгай байгууллага мөн. Тус байгууллага нь Авлигын эсрэг хуулийн 18 дугаар зүйлд заасан дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд: Авлигын эсрэг олон нийтийг соён гэгээрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг зохион байгуулах; Хуульд заасан албан тушаалтны хувийн ашиг сонирхлын мэдүүлэг болон хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийг бүртгэх, хадгалах, хянан шалгах ажлыг зохион байгуулах; Авлигын гэмт хэргийг илрүүлэх зорилгоор гүйцэтгэх ажил, хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулах ажлыг гүйцэтгэх.

Цагдаагийн алба нь гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийтийн хэв журам хамгаалах, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах үндсэн чиг үүргийг хуульд заасан бүрэн эрхийн хүрээнд хэрэгжүүлэх төрийн тусгай алба мөн. Цагдаагийн албаны тухай хуулийн хоёрдугаар бүлэгт байгууллагын чиг үүргийг тодорхойлсон байгаа бол мөн хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1 дэх хэсгийн 10.1.4 дэх заалтад Цагдаагийн байгууллага гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиг үүргийн хүрээнд “хуулиар харьяалуулсан гэмт хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулах,” бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ гэж заасан байна.

(Дэлгэрүүлж Хүснэгт 2-оос үзнэ үү.)

1.2.Холбогдох байгууллагын Эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль /ЭБШХ/ болон Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль /ЭХХШТХ/аар мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулах хэргийн харьяаллын талаар

Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль /2017/-ийн 2.3 дугаар зүйлийн 3-т “Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулах хэд хэдэн байгууллагын эрх хэмжээнд харьяалагдах гэмт хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулах харьяаллыг прокурор тогтооно.” гэж заасан.

Хүснэгт 1

Байгууллагын нэр, харьяалал		Эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль 2002	Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль 2017
Тагнуулын байгууллага	Хуулиар харьяалуулсан гэмт хэрэг	23	32
	Өөрсдөө илрүүлсэн гэмт хэрэг	3	5
	Нийт дүн	28	37
Авлигатай тэмцэх байгууллага	Хуулиар харьяалуулсан гэмт хэрэг	8	12
	Өөрсдөө илрүүлсэн гэмт хэрэг	1	1
	Нийт дүн	9	13

Байгууллагын эрх хэмжээнд харьяалагдах гэмт хэргийг ЭБШХ /2002/ болон ЭХХШТХ /2017/-ийн хүрээнд харьцуулж үзвэл, Тагнуулын байгууллагын хувьд ЭБШХ /2002/-ийн 27 дугаар зүйлийн 27.1 дэх хэсэгт заасан 23 гэмт хэрэг, Тагнуулын байгууллагын өөрсдөө илрүүлсэн 3 гэмт хэрэг /Үүнд: хүн худалдаалах, мөнгө угаах, эд зүйлийг хууль бусаар Монгол Улсын хил нэвтрүүлэх/, **нийт 26** гэмт хэрэгт мөрдөн байцаалт явуулна гэж заасан.

Харин 2017 онд батлагдсан ЭХХШТХ-аар тус хуулийн 6.1 дүгээр зүйлийн 1.1-т заасан 32 гэмт хэрэг, Тагнуулын байгууллагын өөрсдөө илрүүлсэн 5 гэмт хэрэг /Үүнд: хүн худалдаалах; валют, үндэсний мөнгөн тэмдэгтийн ханшид нөлөөлөх; улсын хилээр барааг хууль бусаар нэвтрүүлэх; мөнгө угаах; Эрүүгийн хуулийн 20.7 дугаар зүйлийн 3.3-т заасан гэмт хэрэг/, **нийт 37** гэмт хэрэгт мөрдөн байцаалт явуулна гэж заасан байна.

Авлигатай тэмцэх байгууллагын хувьд ЭБШХ /2002/-ийн 27 дугаар зүйлийн 27.3 дахь хэсэгт заасан 8 гэмт хэрэг, Авлигатай тэмцэх байгууллагын өөрсдөө илрүүлсэн 1 гэмт хэрэг /мөнгө угаах/, **нийт 9** гэмт хэрэгт мөрдөн байцаалт явуулна гэж заасан бол 2017 онд батлагдсан ЭХХШТХ-аар тус хуулийн 6.1 дүгээр зүйлийн 2.1-т заасан 12 гэмт хэрэгт, Эрүүгийн хуулийн Хорин хоёрдугаар бүлэгт заасан авлигын гэмт хэргийн хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын явцад илрүүлсэн 1 /мөнгө угаах/, **нийт 13** гэмт хэрэгт мөрдөн байцаалт явуулна гэж заасан байна.

Цагдаагийн байгууллагын тухайд ЭБШХ /2002/-ийн 27 дугаар зүйлийн 27.4-т “Цагдаагийн байгууллагын мөрдөн байцаагч нь энэ хуулийн 27.1, 27.3-т зааснаас бусад хүндэвтэр, хүнд, онц хүнд гэмт хэрэгт мөрдөн байцаалт явуулна”; 2017 онд батлагдсан ЭХХШТХ-ийн 6.1 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэгт “Цагдаагийн байгууллага энэ зүйлийн 1, 2 дахь хэсэгт зааснаас бусад гэмт хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулна.” гэж тус тус заасан байна.

(Дэлгэрүүлж Хүснэгт 3-аас үзнэ үү.)

Хоёр.Авлигатай тэмцэх байгууллага, Цагдаагийн байгууллагын бүтэц болон тус байгууллагын мөрдөн байцаах албаны орон тоо, албан хаагчдын үндсэн цалин, нэмэгдлийн хэмжээний талаар

Авлигатай тэмцэх газрын бүтэц, орон тоо, цалингийн хэмжээг Улсын Их Хурлын 2019 оны “Авлигатай тэмцэх газрын зохион байгуулалтын бүтэц, орон тоо, албан хаагчийн албан тушаалын цалингийн хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай” 67-р тогтоолоор шинэчлэн баталсан. Тус тогтоолд орон тооны дээд хязгаарыг 232 албан хаагч байхаар тогтоосон бөгөөд тогтоолын 1-р хавсралтаар Авлигатай тэмцэх газрын зохион байгуулалтын бүтцийг, 2-р хавсралтаар албан хаагчийн цалингийн хэмжээг тус тус шинэчлэн тогтоожээ.

Харин албан хаагчдын зэрэг дэв, бусад нэмэгдлийг Монгол Улсын Их Хурлын 2007 оны 7 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан “Авлигатай тэмцэх газрын албан хаагчид зэрэг дэв, нэмэгдэл олгох журам”¹⁸⁷-д заасны дагуу олгоно.

Цагдаагийн төв байгууллагын зохион байгуулалтын бүтцийг Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 76 дугаар тогтоолоор батлан 2020 оны 03 дугаар тогтоолоор нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан байна.

2019 оны Монгол Улсын Засгийн газрын “Төрийн албан хаагчийн албан тушаалын цалингийн сүлжээ, хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай” 472 дугаар тогтоолын 3 дугаар хавсралтаар Төрийн тусгай албан тушаалын цалингийн сүлжээг баталсан байна. Цагдаагийн алба хаагчид нь тус тогтоолын 3 дугаар хавсралтад заасан төрийн тусгай албан тушаалын ангилал, зэрэглэлээр цалинжиж байна.

Цагдаагийн алба хаагчдын цалингийн нэмэгдлийг Монгол Улсын Засгийн газрын 2014 оны 99 дүгээр тогтоолоор баталсан журмуудыг баримтлан олгодог байна.

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН

¹⁸⁷ <https://www.legalinfo.mn/annex/details/3241?lawid=5801>

1.1.ТАГНУУЛЫН БАЙГУУЛЛАГА, АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ БАЙГУУЛЛАГА, ЦАГДААГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ХУУЛИАР ХҮЛЭЭСЭН ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ

Хүснэгт 2

1.1.БАЙГУУЛЛАГЫН ҮНДСЭН ЧИГ ҮҮРЭГ

Байгууллагын нэр	Тагнуулын байгууллага (ТЕГ)	Авлигатай тэмцэх байгууллага (АТГ)	Цагдаагийн байгууллага (ЦЕГ)
Эрх зүйн актын нэр, батлагдсан огноо	Тагнуулын байгууллагын тухай хууль (1999.07.08)	Авлигын эсрэг хууль (2006.07.06)	Цагдаагийн албаны тухай хууль (2017.02.09)
Байгууллагын үндсэн чиг үүрэг	<p>10 дугаар зүйл. Тагнуулын ерөнхий газар, түүний чиг үүрэг</p> <p>10.1.Тагнуулын ерөнхий газар нь тагнуулын байгууллагуудын үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах, үндэсний аюулгүй байдлыг тагнуулын аргаар хангах бодлого боловсруулж хэрэгжүүлэх зорилго бүхий Засгийн газрын тохируулагч агентлаг мөн.</p> <p>10.5.Монгол Улсын Зэвсэгт хүчний дээд удирдлагыг цэрэг-улс төрийн болон цэрэг-стратегийн тагнуулын мэдээгээр хангах чиг үүргийг Тагнуулын ерөнхий газрын цэргийн тагнуулын газар хэрэгжүүлэх бөгөөд тус газрын дүрэм, ажиллах журмыг Тагнуулын ерөнхий газрын дарга, Зэвсэгт хүчний Жанжин штабын даргатай хамтран батална.</p> <p>10.6.Хил хамгаалах байгууллагын дээд удирдлагыг хил орчмын нөхцөл байдлын талаарх тагнуулын мэдээгээр хангах чиг үүргийг Тагнуулын ерөнхий газрын хилийн тагнуулын газар хэрэгжүүлэх бөгөөд тус газрын дүрэм, ажиллах журмыг Тагнуулын ерөнхий газрын дарга, хил хамгаалах байгууллагын даргатай хамтран батална.</p> <p>10.10.Тагнуулын ерөнхий газар дараахь чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>10.10.1.гадаад тагнуулын ажиллагаа явуулах;</p> <p>10.10.2.сөрөх тагнуулын ажиллагаа явуулах;</p> <p>10.10.3.хуулиар харьяалуулсан гэмт хэрэгтэй тэмцэх;</p> <p>10.10.4.эдийн засгийн тагнуулын ажиллагаа явуулах;</p> <p>10.10.5.үндэсний аюулгүй байдлыг хангахтай холбоотой асуудлаар мэдээлэл боловсруулж</p>	<p>15 дугаар зүйл.Авлигатай тэмцэх газар</p> <p>15.1.Авлигатай тэмцэх газар нь авлигын эсрэг олон нийтийг соён гэгээрүүлэх, авлигаас урьдчилан сэргийлэх, авлигын гэмт хэргийг илрүүлэх зорилгоор гүйцэтгэх ажил, хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулах, энэ хуульд заасан этгээдийн хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийг хянан шалгах чиг үүрэг бүхий хараат бус, бие даасан, төрийн тусгай байгууллага мөн.</p> <p>18 дугаар зүйл.Авлигатай тэмцэх газрын чиг үүрэг, бүрэн эрх</p> <p>18.1.Авлигатай тэмцэх газар олон нийтийг соён гэгээрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх талаар дараахь чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>18.1.1.улсын хэмжээнд авлигын эсрэг олон нийтийг соён гэгээрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохион байгуулах, үйл ажиллагааг нь уялдуулан зохицуулах, нэгдсэн хөтөлбөр боловсруулах, арга зүйн удирдлагаар хангах, хэрэгжилтэнд нь хяналт тавих;</p> <p>18.1.2.авлигын эсрэг олон нийтийг соён гэгээрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохион байгуулах, үйл ажиллагааг нь уялдуулан зохицуулах талаар аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг дэх гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх орон тооны бус зөвлөлд үүрэг, чиглэл өгөх;</p> <p>18.1.3.авлигын цар хүрээ, хэлбэр, шалтгааныг 2 жилд нэгээс доошгүй удаа судлан авлигын индексийг гаргаж олон нийтэд мэдээлэх;</p> <p>18.1.4.төрийн бус байгууллага, иргэдээс авлигатай тэмцэх талаар явуулж байгаа үйл ажиллагаа, гаргасан санал, санаачилгыг</p>	<p>ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ</p> <p>ЦАГДААГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ЧИГ ҮҮРЭГ</p> <p>10 дугаар зүйл. Гэмт хэрэгтэй тэмцэх</p> <p>10.1.Цагдаагийн байгууллага гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиг үүргийн хүрээнд дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>10.1.1.гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, гэмт хэрэг гарсан шалтгаан, нөхцөлийг тогтоох, арилгуулах;</p> <p>10.1.2.гэмт хэрэг үйлдэхээр бэлтгэж, завдаж байгаа тухай мэдээллийг хүлээж авах, бүртгэх, олзлох, цуглуулах, олж авмагц таслан зогсоох, учирч болох хор хохирлыг гаргуулахгүй, нэмэгдүүлэхгүй байх арга хэмжээ авах, гэмт хэргийг илрүүлэх;</p> <p>10.1.3.гэмт хэрэг гарсан тухай мэдээллийг хүлээн авмагц гэмт хэргийн газрыг хамгаалах, үзлэг хийх, нотлох баримт илрүүлэх, бэхжүүлэх, цуглуулах, гэмт этгээдийг олж тогтоох, эрэн сурвалжлах, баривчлах;</p> <p>10.1.4.хуулиар харьяалуулсан гэмт хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулах;</p> <p>10.1.5.хууль тогтоомжид заасан үндэслэл, журмын дагуу гүйцэтгэх ажил явуулах;</p> <p>10.1.6.гүйцэтгэх ажил явуулах эрх бүхий бусад байгууллагатай хамтран ажиллах;</p> <p>10.1.7.хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт, шүүхээс оргон зайлсан сэжигтэн, яллагдагч, шүүгдэгч, гэмт хэрэг үйлдсэнд сэрдэгдсэн хүнийг эрэн сурвалжлах, баривчлах;</p> <p>10.1.8.Гэрч, хохирогчийг хамгаалах тухай хуульд заасны дагуу гэрч, хохирогчийг хамгаалах;</p> <p>10.1.9.шүүх, шүүгчийн аюулгүй байдлыг хангах;</p>

<p>холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулах; 10.10.6.цэрэг-стратегийн болон хилийн тагнуулын үйл ажиллагаа явуулах; 10.10.7.терроризмтой тэмцэх; 10.10.8. хуульд заасан бусад чиг үүрэг.</p> <p>11 дүгээр зүйл.Тагнуулын ерөнхий газрын үүрэг 11.1.Тагнуулын ерөнхий газар дараахь үүрэг гүйцэтгэнэ:</p> <p>11.1.4.Тагнуулын ерөнхий газарт хуулиар харьяалуулсан гэмт хэргийг илрүүлэх, хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулах болон уул гэмт хэрэг үйлдсэн буюу сэжиглэгдэж буй этгээдийг эрэн сурвалжлах;</p>	<p>дэмжин туслах, тэдний оролцоог нэмэгдүүлэх зохион байгуулалтын арга хэмжээ авах; 18.1.5.авлигын нийгмийн хор аюулыг олон нийтэд ухуулан сурталчлах ажлыг тасралтгүй явуулах, олон нийтийн авлигын талаархи мэдлэгийг дээшлүүлэх, түүнтэй тэмцэх арга барилд сургах ажлыг зохион байгуулах чиглэлээр сургалт, сурталчилгаа хийх; 18.1.6.авлигын эсрэг олон нийтийг соён гэгээрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх ажлын талаар зөвлөмж гаргах, байгууллага, иргэний хүсэлтээр түүний үйл ажиллагаан дахь авлигад өртөх боломжийг багасгах талаар заавар, зөвлөгөө өгөх; 18.1.7.төрийн үйлчилгээ авсан иргэд, байгууллагын судалгаанд тулгуурлан төрийн байгууллагын шударга байдлын түвшинд 2 жил тутамд үнэлгээ гаргаж, олон нийтэд мэдээлэх.</p> <p>18.2.Авлигатай тэмцэх газар хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийг хянан шалгах чиглэлээр дараахь чиг үүрэгтэй: 18.2.1.хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийг үнэн зөв гаргах талаар сургалт явуулах, гарын авлага, зааварчилгаа гаргах; 18.2.2.мэдүүлэг гаргагчийн амаар болон бичгээр ирүүлсэн хүсэлтийн дагуу мэдүүлгийг хэрхэн бөглөх, нэмэлт оруулах, бүртгэх, шилжүүлэх талаар урьдчилан зөвлөгөө өгөх, бичгээр хариу мэдэгдэх, асуулт хариултын нууцыг хадгалах.</p> <p>18.3.Авлигатай тэмцэх газар чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд нь төрийн болон төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжийн удирдах албан тушаалтан өөрийн эрх хэмжээний хүрээнд хамтран ажиллана.</p> <p>18.4.Авлигатай тэмцэх газар дараахь бүрэн эрхтэй: 18.4.1.авлигын эсрэг явуулах төрийн бодлого, шийдвэр, түүнчлэн авлигын эсрэг хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох талаар санал боловсруулж эрх бүхий байгууллагад оруулах; 18.4.2.авлига гарч болох нөхцөл боломж бүрдүүлсэн гэж үзвэл төрийн байгууллага, албан тушаалтны гаргасан тушаал, шийдвэр,</p>	<p>10.1.10.гэмт хэрэг, зөрчил, тэдгээрт шийтгүүлсэн этгээдийн нэгдсэн тоо бүртгэл хөтлөх, лавлагаа гаргах; 10.1.11.гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр судалгаа, шинжилгээний ажилд мэргэжлийн байгууллага, мэргэжилтний туслалцаа авах, татан оролцуулах.</p> <p>10.2.Цагдаагийн байгууллага энэ хуулийн 10.1.5, 10.1.6-д заасан ажиллагаа явуулахад шаардлагатай тоо бүртгэл хөтлөх, мэдээллийн нэгдсэн сан байгуулах, тусгай техник, арга хэрэгсэл ашиглах, халхавчийн байгууллага, нууц гүйцэтгэх болон туслагч, туслах ажилтныг ажиллуулна.</p> <p>11 дүгээр зүйл. Нийтийн хэв журам хамгаалах 11.1.Цагдаагийн байгууллага нь нийтийн хэв журмыг хамгаалах чиг үүргийн хүрээнд дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 11.1.1.зөрчлийн талаархи гомдол, мэдээллийг хүлээн авах, бүртгэх, хуулиар харьяалуулсан зөрчлийг шалгаж шийдвэрлэх, байгууллага, алба хаагчийг мэдээллээр хангах; 11.1.2.гудамж, талбай болон нийтийн эзэмшлийн бусад газарт эргүүл хийх, байнгын болон түр ажиллагаатай хянаж-нэвтрүүлэх цэг ажиллуулах дууны, дүрсний, дуу-дүрсний бичлэг, бусад арга, техник хэрэгсэл ашиглан хяналт тавих; 11.1.3.замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах; 11.1.4.насанд хүрээгүй хүнийг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохион байгуулах, холбогдох хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах; 11.1.5.гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах; 11.1.6.гэрээт харуулын болон хувийн хамгаалалтын үйл ажиллагаанд хяналт тавих, холбогдох хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах; 11.1.7.хуульд заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлэх явцад илэрсэн гэмт хэрэг, зөрчлийн шалтгаан, нөхцөлийг арилгуулах, тэдгээрийг гарахаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор иргэн, хуулийн этгээдэд шаардлага,</p>
--	--	---

	<p>журам, дүрмийг хянаж хүчингүй болгуулах санал боловсруулж эрх бүхий байгууллагад оруулах;</p> <p>18.4.3.авлигын эсрэг олон нийтийг соён гэгээрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх ажилтай холбогдуулан төрийн байгууллагаас холбогдох мэдээ, судалгаа, тайланг гаргуулан авах;</p> <p>18.4.4.аж ахуйн нэгж, байгууллага, албан тушаалтан, иргэнээс шаардлагатай мэдээлэл, судалгаа, тайлбар, тодорхойлолт, бусад баримт бичгийг үнэ төлбөргүйгээр гаргуулан авах, танилцах, мэргэжлийн дүгнэлт, магадлагаа гаргуулах;</p> <p>18.4.5.авлигын гэмт хэргийг илрүүлэх, таслан зогсоох зорилгоор гүйцэтгэх ажил явуулах, гүйцэтгэх ажил эрхэлдэг бусад байгууллагуудтай хамтран ажиллах;</p> <p>18.4.6.авлигын холбогдолтой өргөдөл, гомдлыг хүлээн авч шалгах;</p> <p>18.4.7.хуулиар харьяалуулсан хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулах;</p> <p>18.4.8.чиг үүрэгтээ холбогдох асуудлаар мэдээ, мэдээлэл авах, мэдээллийн нууцыг хадгалах;</p> <p>18.4.9. өөрийн байгууллага, ажилтныхаа аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээ авах;</p> <p>18.4.10.гүйцэтгэх ажил, хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын явцад албан тушаалтан буюу иргэнд ил болсон нууцыг задруулахгүйн тулд уг этгээдээс бичгээр баталгаа гаргуулан авах, баталгааг зөрчсөн тохиолдолд зохих хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээлгэх;</p> <p>18.4.11.хуулиар харьяалуулсан хэргийг шалгах явцад илэрсэн авлигын гэмт хэрэгтэй холбоогүй хууль зөрчсөн бусад үйлдлийг шалгуулахаар эрх бүхий байгууллагад шилжүүлэх, энэ хуулийн 6.6, 7.1.7, 7.1.8-д заасан зөрчлийг хянан шалгаж, эрх бүхий байгууллагад хүргүүлэх;</p> <p>18.4.12.өөрийн үйл ажиллагаанд туслалцаа үзүүлсэн гэрч, бусад этгээдийг шаардлагатай тохиолдолд цагдаагийн байгууллагын хамгаалалтад авахуулах;</p> <p>18.4.13.хөрөнгө, орлогын мэдүүлэг гаргавал</p>	<p>сэрэмжлүүлэг өгөх, биелэлтийг нь хангуулах;</p> <p>11.1.8.олон нийтийн цагдааг мэргэжил, арга зүйгээр хангах.</p> <p>11.2.Гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийтийн хэв журам хамгаалах, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангахад шаардлагатай мэдээ, мэдээллийг төлбөртэй авч болно.</p> <p>12 дугаар зүйл. Олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах</p> <p>12.1.Цагдаагийн байгууллага нь олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах чиг үүргийн хүрээнд дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>12.1.1.нийтийн эмх замбараагүй байдал үүссэн, террорист халдлага гарсан, онц болон дайны байдал зарласан үед дэг журам сахиулах, эмнэлгийн яаралтай тусламж үзүүлэх бүх талын арга хэмжээ авах;</p> <p>12.1.2.эрх бүхий албан тушаалтны шийдвэрээр жагсаал, цуглааныг албадан тараах ажиллагааг гүйцэтгэх;</p> <p>12.1.3.гамшиг, аюулт үзэгдэл, осол тохиолдсон, аюул үүссэн үед хорио цээрийн дэглэмийг сахиулах, амь нас, эрүүл мэнд нь онц аюултай нөхцөлд байгаа хүнд тусламж үзүүлэх;</p> <p>12.1.4.дипломат төлөөлөгчийн газрыг хамгаалах;</p> <p>12.1.5.шаардлагатай тохиолдолд улсын онц чухал болон хүний амь нас, эрүүл мэнд, байгаль экологийн тэнцвэрт байдалд шууд хохирол учруулах эрсдэлтэй болон гэмт халдлагад өртөж болзошгүй бусад объект, ачаа тээшийг түр хугацаагаар хамгаалах;</p> <p>12.1.6.төрийн тусгай хамгаалалтын хууль тогтоомжид заасан үүрэг гүйцэтгэх;</p> <p>12.1.7.нийтийг хамарсан арга хэмжээ, жагсаал, цуглааны үеийн хамгаалалт хийх;</p> <p>12.1.8.яллагдагч, шүүгдэгч, ялтныг цагдан хорих байрнаас шүүх хуралдаанд, шүүх хуралдаанаас цагдан хорих байранд хуяглан хүргэх.</p> <p>12.2.Цагдаагийн байгууллагын хамгаалалтад авах онц чухал объектын жагсаалтыг Засгийн газар батална.</p> <p>13 дугаар зүйл. Захиргааны хяналт тавих</p> <p>13.1.Цагдаагийн байгууллага захиргааны</p>
--	--	--

		<p>зохих этгээдийн жагсаалтыг холбогдох байгууллагаас гаргуулан авч хянах; 18.4.14.хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийг бүртгэх, хадгалах, хяналт тавих, мэдээлэл өгөх журмын биелэлтийг шалгах; 18.4.15.мэдүүлэг гаргагчийн хөрөнгө, орлогын мэдүүлэгт хяналт тавих, шалгах, хугацаа хожимдуулсан буюу санаатай худал мэдүүлсэн этгээдэд холбогдох хуульд заасан арга хэмжээг авахуулахаар эрх бүхий байгууллагад шилжүүлэх; 18.4.16.хөрөнгө, орлогын мэдүүлэгтэй холбоотой асуудлаар бичгээр дүгнэлт, зөвлөмж гаргах; 18.4.17.авлигатай тэмцэх асуудлаар гадаад орнуудын болон олон улсын холбогдох байгууллагатай хамтран ажиллах, мэдээлэл солилцох. 18.5.Авлигатай тэмцэх газар Улсын ерөнхий прокурорын шийдвэрээр тодорхой хэргийг цагдаа, тагнуулын байгууллагатай хамтран шалгаж болно. 18.6.Авлигатай тэмцэх газар нь тодорхой хэрэгт гүйцэтгэх болон хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа явуулахдаа Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль, Гүйцэтгэх ажлын тухай хууль, энэ хуульд заасан журмыг баримтална.</p>	<p>хяналтын чиглэлээр дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 13.1.1.хүн ам, экологийн аюулгүй байдалд хохирол учруулж болзошгүй тэсэрч дэлбэрэх, цацраг идэвхт, хүчтэй хордуулах, мансууруулах бодис болон галт зэвсэг, сум хэрэгслийг улсын хилээр нэвтрүүлэх, хадгалж хамгаалах, ашиглах талаар хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах; 13.1.2.иргэн, хуулийн этгээд галт зэвсэг өмчлөх, эзэмших, ашиглах болон галт зэвсэг, сум хэрэгсэл үйлдвэрлэх, захиалах, худалдах, тээвэрлэх журмын биелэлтэд хяналт тавих; 13.1.3.зам тээврийн осол, түүнээс учирсан хохирол, замын хөдөлгөөний дүрэм зөрчсөн жолооч болон зөрчлийн тоо бүртгэл хөтлөх; 13.1.4.эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчийн хараа хяналтгүй болсон хүүхдийн асуудлыг судалж шийдвэрлэхэд туслалцаа үзүүлэх; 13.1.5.эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтны даалгаснаар сураггүй алга болсон хүн, гээгдэл эд хөрөнгийг эрэн сурвалжлах, хэн болох нь тогтоогдоогүй цогцсыг таниулах ажиллагаа явуулах; 13.1.6.гээгдэл эд хөрөнгө, мөнгийг бүртгэх, шаардлагатай бол хадгалах, хууль ёсны эзэмшигчид нь олгох, хэрэв хууль ёсны эзэмшигч олдохгүй бол төрийн, эсхүл орон нутгийн холбогдох байгууллагад шилжүүлэх асуудлыг шийдвэрлэх; 13.1.7.жолоодох эрхийн болон олон улсын жолоодох эрхийн үнэмлэхийг олгох, бүртгэх; 13.1.8.хуульд заасан бусад. 13.2.Цагдаагийн байгууллага нь энэ хуулийн 13.1-д заасан захиргааны хяналтын үүрэг гүйцэтгэхдээ Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомжид заасан эрхийг эдэлнэ.</p>
--	--	--	--

1.2. МӨРДӨН ШАЛГАХ АЖИЛЛАГАА ЯВУУЛАХ ХЭРГИЙН ХАРЬАЛАЛ

Хүснэгт 3

1.Тагнуулын байгууллага		
Эрх зүйн актын нэр	Эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль 2002 /Энэ хуулийг 2017 оны 5 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/	Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль 2017
Өөрчлөлт ороогүй	27 дугаар зүйл. Мөрдөн байцаалт явуулах байгууллага 27.1.Тагнуулын байгууллагын мөрдөн байцаагч: -Эрүүгийн хуулийн 79/Эх орноосоо урвах/, 80/Тагнуул хийх/, 83/Зэвсэгт үймээн дэгдээх/, 84/Хорлон сүйтгэх/, 86/Үндэсний эв нэгдлийг бусниулах/, 87/Төрийн нууц задруулах/, 89/Хууль бусаар Монгол Улсын хил нэвтрэх/, 133/Гүйцэтгэх ажлын тухай хууль тогтоомж зөрчих/, 178 ² /Терроризмыг санхүүжүүлэх/, 302/Төрлөөр устгах/, 303/Хөлсний цэрэг ашиглах -Тагнуулын байгууллага өөрсдөө илрүүлсэн Эрүүгийн хуулийн 113 /Хүн худалдаалах/, 166 ¹ /Мөнгө угаах/,	6.1 дүгээр зүйл.Мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулах байгууллага 1.Тагнуулын байгууллага дараахь гэмт хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулна: 1.1.Эрүүгийн хуулийн 9.1/Эх орноосоо урвах/, 19.5/Зэвсэгт үймээн дэгдээх/, 19.6/Хорлон сүйтгэх/, 19.9/Үндэсний эв нэгдлийг бусниулах/, 19.10/Тагнуул хийх/, 19.12/Төрийн нууцыг задруулах/, 19.14/Монгол Улсын хилийг хууль бусаар нэвтрэх/, 21.13/Гүйцэтгэх ажлын тухай хууль зөрчих/, 29.5/Төрлөөр устгах/, 29.6/Хөлсний цэрэг ашиглах/, 29.10/Терроризмыг санхүүжүүлэх/, 1.2.тагнуулын байгууллага өөрсдөө илрүүлсэн Эрүүгийн хуулийн 13.1/Хүн худалдаалах/, 18.6/Мөнгө угаах/,
Өөрчлөн найруулсан	81/Төр, нийгмийн зүтгэлтэний амь биед халдах/, 82/Төрийн эрх мэдлийг хууль бусаар авах хуйвалдаан зохион байгуулах/, 88/Төрийн нууц мэдээ, баримт бичиг, биет зүйлийг үрэгдүүлэх/, 178 ¹ /Терроризм/, 178 ³ /Терроризмыг сурталчлах/, 224.2/Олон улсын нислэгийн журам зөрчих/, 300/Үй олноор хөнөөх зэвсэг бүтээх, олж авах, тараах, 301/Олон улсын хамгаалалтад байдаг хүмүүст халдан довтлох/, -Тагнуулын байгууллага өөрсдөө илрүүлсэн Эрүүгийн хуулийн 175/Эд зүйлийг хууль бусаар Монгол Улсын хил нэвтрүүлэх/ дугаар зүйлд заасан гэмт хэрэгт мөрдөн байцаалт явуулна.	19.2/Төрийн эрх мэдлийг хууль бусаар авах, саатуулах/, 19.3/Төрийн өндөр албан тушаалтны амь биед халдах/, 19.13/Төрийн нууцыг үрэгдүүлэх/, 20.1/Террорист үйлдлийн талаар зориуд худал мэдээлэх/, 20.2/Террорист үйл ажиллагаанд уриалах, түүнийг нийтийн өмнө зөвтгөх, хатгах/, 27.7 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэг /Агаарын хөдөлгөөний аюулгүй байдалд халдах/, 29.3/Үй олноор хөнөөх зэвсэг боловсруулах, үйлдвэрлэх, хуримтлуулах, олж авах, борлуулах/, 29.7/Олон улсын хамгаалалтад байдаг хүнд халдах/, 29.8/Террорист үйлдэл хийх/, 29.9/Террорист үйлдэлд бэлтгэх/, 1.2.тагнуулын байгууллага өөрсдөө илрүүлсэн Эрүүгийн хуулийн 18.5/Улсын хилээр барааг хууль бусаар нэвтрүүлэх/,
Шинэ хуульд	85/Хорлон саатуулах/,	-

дараах томъёоллоор тусгагдаагүй	177/Зандалчлах/, 178/ Зандалчлах тухай санаатай худал мэдээлэх/, 297/Зэвсэгт мөргөлдөөн гаргах/,	
Шинээр тусгагдсан	-	14.5 /Иргэн сонгуулийн эрхээ эдлэх, сонгуулийн хорооны ажилд саад хийх/, 14.6 /Сонгууль, ард нийтийн санал асуулгад илүү санал өгөх/, 14.7/Сонгууль, ард нийтийн санал асуулгад хууль бусаар нөлөөлөх, санал хураалтын дүнг буруу гаргах/, 14.8 /Сонгуулийн үеэр илт худал мэдээлэл тараах/, 14.9/Сонгуулийг хууль бусаар явуулах хуйвалдаан зохион байгуулах/, 19.4/Гадаадын тагнуулын алба, байгууллага, иргэнтэй хууль бусаар хамтран ажиллах/, 19.7/Хорлон сүйтгэх ажиллагаанд бэлтгэх/, 19.8/Экстремист үйл ажиллагаа явуулах/, 19.11/Төрийн нууцыг хууль бусаар олж авах/, 29.1/Түрэмгийлэл, эсхүл дайныг төлөвлөх, бэлтгэх, өдөөх, дэгдээх/, 29.11/Үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх/ дүгээр зүйлд заасан гэмт хэрэгт; 1.2.тагнуулын байгууллага өөрсдөө илрүүлсэн Эрүүгийн хуулийн 18.2/Валют, үндэсний мөнгөн тэмдэгтийн ханшид нөлөөлөх/, 20.7 дугаар зүйлийн 3.3-т заасан гэмт хэрэгт. /20.7 дугаар зүйл. Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисыг хууль бусаар ашиглах/
2.Авлигатай тэмцэх байгууллага		
Эрх зүйн актын нэр	Эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль 2002 /Энэ хуулийг 2017 оны 5 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/	Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль 2017
Өөрчлөлт ороогүй	27 дугаар зүйл. Мөрдөн байцаалт явуулах байгууллага 27.3.Авлигатай тэмцэх газрын мөрдөн байцаагч нь Эрүүгийн хуулийн 273.2./Төсвийн хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулах/ дугаар зүйл болон өөрсдөө илрүүлсэн Эрүүгийн хуулийн 166 ¹ /Мөнгө угаах/ дүгээр зүйлд заасан гэмт хэрэгт мөрдөн байцаалт явуулна.	6.1 дүгээр зүйл.Мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулах байгууллага 2.Авлигатай тэмцэх байгууллага дараахь гэмт хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулна: 22.8/Төсвийн хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулах/, 2.2.Эрүүгийн хуулийн Хорин хоёрдугаар бүлэгт заасан авлигын гэмт хэргийн хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын явцад илрүүлсэн Эрүүгийн хуулийн 18.6/Мөнгө угаах/ дугаар зүйлд заасан гэмт хэрэгт.
Өөрчлөн найруулсан	263.2./Төрийн албан тушаалтан албаны эрх мэдэл буюу албан тушаалын байдлаа урвуулах/, 268/Хээл хахууль авах/, 269/Хээл хахууль өгөх/, 270 ¹ /Хууль бусаар хөрөнгөжих/,	22.1/Эрх мэдэл, албан тушаалын байдлаа урвуулан ашиглах/, 22.4/Хахууль авах/, 22.5/Хахууль өгөх/, 22.10/Үндэслэлгүйгээр хөрөнгөжих/,

Шинэ хуульд дараах томъёоллоор тусгагдаагүй	264.2./Төрийн албан тушаалтан эрх мэдлээ хэтрүүлэх/, 265.2/Төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгжийн албан тушаалтан эрх мэдлээ урвуулах/, 266.2./Төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгжийн албан тушаалтан эрх мэдлээ хэтрүүлэх/, 270.2./Хээл хахууль зуучлах/,	-
Шинээр тусгагдсан	-	22.3/Гадаад улсын төрийн байгууллага, олон улсын байгууллагын албан тушаалтан эрх мэдлээ урвуулан ашиглах/, 22.6/Гадаад улсын төрийн байгууллага, олон улсын байгууллагын албан тушаалтныг хахуульдах/, 22.7/Улсын нөөцийг хууль бусаар зарцуулах, үрэгдүүлэх/, 22.9/Төрийн өмчийн төсвийн бус хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулах/, 22.11/Дураараа аашлах/, 22.12/Хуулийн этгээдийн эрх мэдлийг урвуулан ашиглах/ дугаар зүйлд заасан гэмт хэрэгт;
3.Цагдаагийн байгууллага		
Эрх зүйн актын нэр	Эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль 2002 /Энэ хуулийг 2017 оны 5 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/	Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль 2017
Холбогдох зохицуулалт	27 дугаар зүйл. Мөрдөн байцаалт явуулах байгууллага 27.4.Цагдаагийн байгууллагын мөрдөн байцаагч нь энэ хуулийн 27.1, 27.3-т зааснаас бусад хүндэвтэр, хүнд, онц хүнд гэмт хэрэгт мөрдөн байцаалт явуулна.	6.1 дүгээр зүйл.Мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулах байгууллага 3.Цагдаагийн байгууллага энэ зүйлийн 1, 2 дахь хэсэгт зааснаас бусад гэмт хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулна.
4.Мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулах байгууллага		
Эрх зүйн актын нэр	Эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль 2002 /Энэ хуулийг 2017 оны 5 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/	Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль 2017
Холбогдох зохицуулалт	26 дугаар зүйл. Хэрэг бүртгэх эрх бүхий байгууллага 26.1.Улсын ерөнхий прокурорын дэргэдэх мөрдөн байцаах алба нь тагнуул, цагдаагийн байгууллагын ажилтан, хэрэг бүртгэгч, мөрдөн байцаагч, прокурор, шүүгчийн үйлдсэн хөнгөн гэмт хэрэгт хэрэг бүртгэлт явуулна. 27 дугаар зүйл. Мөрдөн байцаалт явуулах байгууллага 27.2.Улсын ерөнхий прокурорын дэргэдэх мөрдөн байцаах алба нь цагдаагийн байгууллагын ажилтан, хэрэг бүртгэгч, мөрдөн байцаагч, прокурор, шүүгчийн болон энэ хуулийн 27.1-т зааснаас бусад тагнуулын байгууллагын ажилтны үйлдсэн хүндэвтэр, хүнд, онц хүнд гэмт хэрэгт мөрдөн байцаалт явуулна.	6.1 дүгээр зүйл.Мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулах байгууллага 4.Тагнуул, цагдаа, авлигатай тэмцэх байгууллагын албан хаагчийн үйлдсэн гэмт хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулах харьяаллыг прокурор тогтооно.

Хоёр.Авлигатай тэмцэх байгууллага, Цагдаагийн байгууллагын бүтэц болон тус байгууллагын мөрдөн байцаах албаны орон тоо, албан хаагчдын үндсэн цалин, нэмэгдлийн хэмжээний талаар

2.1.Авлигатай тэмцэх байгууллагын бүтэц, орон тоо, цалин, нэмэгдлийн талаарх мэдээлэл

Авлигатай тэмцэх газрын бүтэц, орон тоо, цалингийн хэмжээг Улсын Их Хурлын 2019 оны “**Авлигатай тэмцэх газрын зохион байгуулалтын бүтэц, орон тоо, албан хаагчийн албан тушаалын цалингийн хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай**” 67-р тогтоол¹⁸⁸-оор шинэчлэн баталсан. Тус тогтоолд орон тооны дээд хязгаарыг 232 албан хаагч байхаар тогтоосон бөгөөд тогтоолын 1 дүгээр хавсралт¹⁸⁹ -аар Авлигатай тэмцэх газрын зохион байгуулалтын бүтцийг, 2-р хавсралт¹⁹⁰-аар албан хаагчийн цалингийн хэмжээг тус тус шинэчлэн тогтоожээ.

1.Авлигатай тэмцэх газар доор дурдсан бүтэцтэй байна:¹⁹¹

1.1.Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтэс:

1.2.Хяналт шалгалт, дүн шинжилгээний хэлтэс:

1.2.1.Мэдүүлгийн бүрдүүлэлт, дүн шинжилгээний алба;

1.2.2.Хяналт шалгалтын алба.

1.3.Мөрдөн шалгах хэлтэс:

1.3.1.Нэгдүгээр алба;

1.3.2.Хоёрдугаар алба;

1.3.3.Гуравдугаар алба.

1.4.Гүйцэтгэх ажлын хэлтэс:

1.4.1.Нэгдүгээр алба;

1.4.2.Хоёрдугаар алба.

1.5.Тусгай хэлтэс:

1.6.Тамгын хэлтэс:

1.6.1.Санхүү, аж ахуйн алба;

1.6.2.Аюулгүй байдал, хяналт шалгалт, нууцын алба.

1.7.Судалгаа шинжилгээний алба.

УИХ.МН
СУДАЛГААНЫ САН

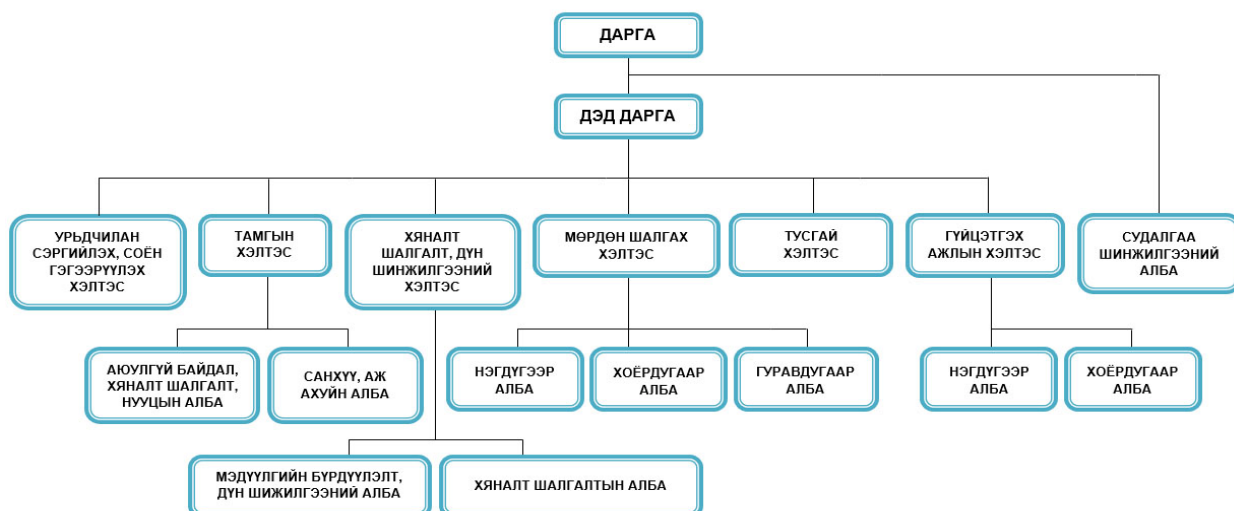
¹⁸⁸ <https://www.legalinfo.mn/law/details/14518>

¹⁸⁹ <https://www.legalinfo.mn/annex/details/9916?lawid=14518>

¹⁹⁰ <https://www.legalinfo.mn/annex/details/9917?lawid=14518>

¹⁹¹ <https://www.legalinfo.mn/annex/details/9916?lawid=14518>

Бүтэц, зохион байгуулалтын схем¹⁹²

Мөрдөн шалгах хэлтэс

Авлигатай тэмцэх газрын үндсэн бүтцэд байх тус хэлтэс нь хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах чиг үүрэгтэй бөгөөд Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулиар харьяалуулсан, Эрүүгийн хуулийн 22 дугаар бүлэгт хуульчлагдсан дараах төрлийн гэмт хэргийг мөрдөн шалгадаг.

- Эрх мэдэл, албан тушаалын байдлаа урвуулан ашиглах;
- Гадаад улсын төрийн байгууллага, олон улсын байгууллагын албан тушаалтан эрх мэдлээ урвуулан ашиглах;
- Хахууль авах;
- Хахууль өгөх;
- Гадаад улсын төрийн байгууллага, олон улсын байгууллагын албан тушаалтныг хахуульдах;
- Улсын нөөцийг хууль бусаар зарцуулах, үрэгдүүлэх;
- Төсвийн хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулах;
- Төрийн өмчийн төсвийн бус хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулах;
- Үндэслэлгүйгээр хөрөнгөжих;
- Дураар аашлах;
- Хуулийн этгээдийн эрх мэдлийг урвуулан ашиглах;
- Цагдаагийн байгууллагын алба хаагчийн үйлдсэн гэмт хэргийг мөрдөн шалгах.

Бүтэц, орон тоо: Мөрдөн шалгах хэлтэс нь дотроо 3 албатай (Бүтэц, зохион байгуулалтын схемээс үзнэ үү), 57 орон тоотой. Үүнээс хэлтсийн дарга-1, орлогч бөгөөд албаны дарга-1, албаны дарга-2, ахлах мөрдөн байцаагч-9, мөрдөн байцаагч-42, техникийн ажилтан-1, гомдол мэдээлэл, тоо бүртгэл хариуцсан ажилтан-1 байна.

Цалин хөлс, нэмэгдэл: Авлигатай тэмцэх газрын албан хаагчийн албан тушаалын цалингийн хэмжээг УИХ-ын 2019 оны 67-р тогтоолын 2-р хавсралтаар дараах байдлаар шинэчлэн тогтоосон. Тухайлбал:

¹⁹² <https://www.iaac.mn/page/19?menu=45>

Д/д	Албан тушаал	Албан тушаалын сарын цалингийн хэмжээ /төгрөгөөр/
1	Авлигатай тэмцэх газрын дарга	2 383 680
2	Авлигатай тэмцэх газрын дэд дарга	2 220 400
3	Хэлтсийн дарга	2 128 700
4	Албаны дарга	2 016 560
5	Ахлах ажилтан	1 919 430
6	Ажилтан	1 809 360
7	Туслах ажилтан	1 033 500

Харин албан хаагчдын зэрэг дэв, бусад нэмэгдлийг Монгол Улсын Их Хурлын 2007 оны 7 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан **“Авлигатай тэмцэх газрын албан хаагчид зэрэг дэв, нэмэгдэл олгох журам”**¹⁹⁴-д заасны дагуу олгоно.

Журам ёсоор Төрийн албаны тухай болон Авлигын эсрэг хуульд заасны дагуу Авлигатай тэмцэх газрын албан хаагчид зэрэг дэв олгох, албан ажлын онцгой нөхцөлийн, төрийн алба хаасан хугацааны, зэрэг дэвийн, эрдмийн зэргийн нэмэгдэл олгоход энэхүү журмыг баримтална.

1.Авлигатай тэмцэх газрын албан хаагчид зэрэг дэв, түүний нэмэгдэл олгох

Авлигатай тэмцэх газрын албан хаагч нь тэргүүн комиссар, эрхэлсэн комиссар, ахлах комиссар, комиссар, дэд комиссар зэрэг дэвтэй байна.

Албан хаагчдын албан тушаалын ангилал, төрийн албанд ажилласан нийт хугацаа, мэргэжлийн түвшин, ажил хэргийн чадвар, ёс зүйн хэм хэмжээг сахиж байгаа байдлыг харгалзан дор дурдсанаар зэрэг дэв олгоно:

Зэрэг дэв	Албан тушаал	Төрийн албанд ажилласан нийт хугацаа /жилээр/
Тэргүүн комиссар	Авилгалтай тэмцэх газрын дарга	10 жилээс доошгүй
Эрхэлсэн комиссар	Дэд дарга, хэлтсийн дарга	8 жилээс доошгүй
Ахлах комиссар	Албаны дарга, хэлтсийн ахлах ажилтан	5 жилээс доошгүй
Комиссар	Хэлтэс, албаны ажилтан	3 жилээс доошгүй
Дэд комиссар	Хэлтэс, албаны туслах ажилтан	1 жилээс доошгүй

Тэргүүн комиссар зэрэг дэвийг Авлигатай тэмцэх газрын санал болгосноор Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, бусад зэрэг дэвийг Авлигатай тэмцэх газрын дарга олгоно.

Төрийн албанд ажилласан нийт хугацаанд төрийн бүх төрлийн албан тушаалд ажилласан хугацааг оруулж тооцно.

Албан хаагчийн зэрэг дэвийн нэмэгдлийг түүний албан тушаалын үндсэн цалингаас дараах хувиар тооцож олгоно:

Зэрэг дэв	Тэргүүн комиссар	Эрхэлсэн комиссар	Ахлах комиссар	Комиссар	Дэд комиссар
Нэмэгдлийн хувь	35	32	28	25	20

¹⁹³ <https://www.legalinfo.mn/annex/details/9917?lawid=14518>

¹⁹⁴ <https://www.legalinfo.mn/annex/details/3241?lawid=5801>

2.Авлигатай тэмцэх газрын албан хаагчид төрийн алба хаасан хугацааны нэмэгдэл олгох

Төрийн алба хаасан хугацааны нэмэгдлийг тухайн албан хаагчийн төрийн байгууллагад ажилласан хугацааг харгалзан түүний албан тушаалын сарын үндсэн цалингаас дараах хувиар бодож олгоно:

Төрийн алба хаасан хугацаа /жилээр/	Төрийн алба хаасан хугацааны нэмэгдлийн хэмжээ /хувиар/
5-10	5
11-15	10
16-20	15
21-25	20
26 ба түүнээс дээш	25

Төрийн алба хаасан хугацаанд дараах хугацааг оруулан тооцно:

- төрийн албанд ажилласан;
- төрийн албанд ажиллах хугацаандаа мэргэжил, мэргэшлээ дээшлүүлсэн, аспирантур, докторантурт суралцсан;
- төрийн албанд ажиллах хугацаандаа жирэмсний, амаржсаны болон хууль тогтоомжийн дагуу чөлөөтэй байсан.

3.Авлигатай тэмцэх газрын албан хаагчид албан ажлын онцгой нөхцөлийн нэмэгдэл олгох

Авлигатай тэмцэх газрын дарга, дэд дарга, хэлтэс, албаны дарга, хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийг хянан шалгах, хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах, гүйцэтгэх ажил эрхэлсэн албан хаагчид сарын үндсэн цалингийн 40 хувь, бусад албан хаагчид 25 хувиар тус тус бодож албан ажлын онцгой нөхцөлийн нэмэгдэл олгоно.

4.Авлигатай тэмцэх газрын албан хаагчид эрдмийн зэрэг, цолны нэмэгдэл олгох

Эрдмийн зэрэг, цолтой албан хаагчдад эрдмийн зэрэг, цолны нэмэгдэл олгохдоо Засгийн газраас баталсан Төрийн албан хаагчид эрдмийн зэрэг, цолны нэмэгдэл олгох журмыг баримтална.

2.2. ЦАГДААГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН БҮТЭЦ, ОРОН ТОО, ЦАЛИН, НЭМЭГДЛИЙН ТАЛААРХ МЭДЭЭЛЭЛ

Цагдаагийн төв байгууллагын зохион байгуулалтын бүтцийг Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 76 дугаар тогтоолоор батлан 2020 оны 03 дугаар тогтоолоор нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан байна.¹⁹⁵

Цагдаагийн ерөнхий газар (ЦЕГ) нь дараах алба, газруудаас бүрдэнэ.

- а/ Эрүүгийн цагдаагийн алба;
- б/ **Мөрдөн байцаах алба;**
- в/ Хэрэг бүртгэх алба;
- г/ Нийтийн хэв журам, олон нийтийн аюулгүй байдлын алба;
- д/ Тээврийн цагдаагийн алба;
- е/ Санхүү, аж ахуйн алба;
- ж/ Захиргааны удирдлагын газар;
- з/ Мэдээлэл, дүн шинжилгээ, шуурхай удирдлагын алба;

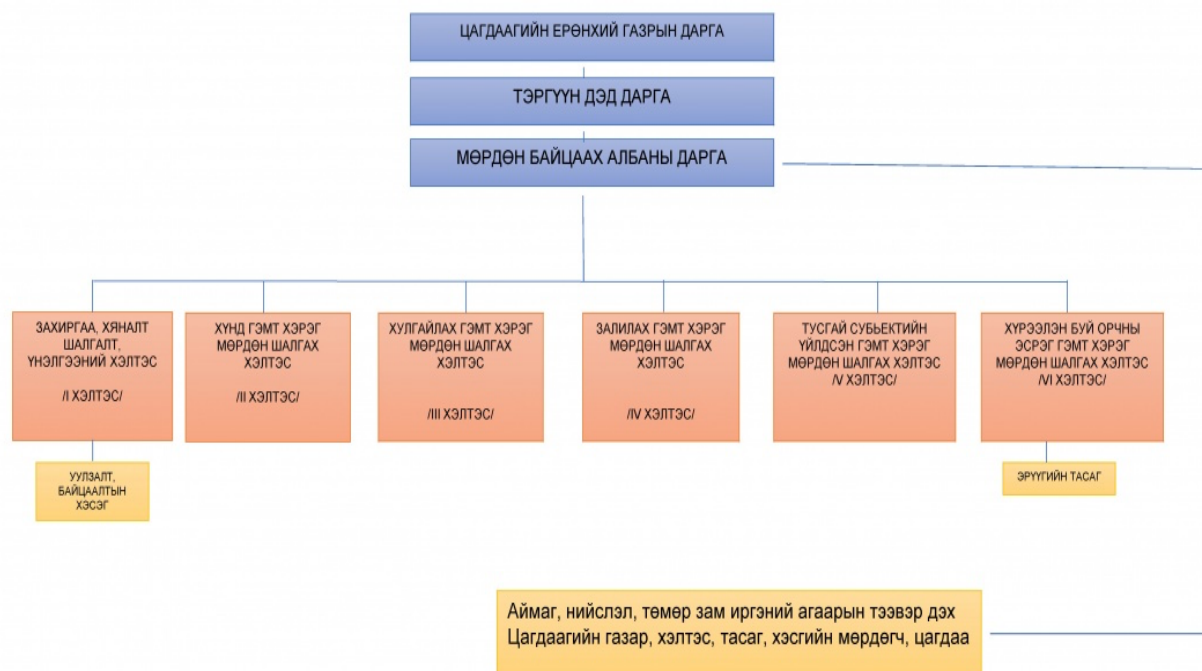
¹⁹⁵ <https://www.legalinfo.mn/law/details/13078>

и/ Интерполын үндэсний төв товчоо;

к/ Экологийн цагдаагийн алба.

Цалин хөлс, нэмэгдэл: Цагдаагийн ерөнхий газрын даргын 2019 оны А195 тоот тушаалаар баталсны дагуу Мөрдөн байцаах алба нь доорх бүтцээр ажиллаж байна.¹⁹⁶

Цагдаагийн албаны тухай хуульд цагдаагийн алба хаагчийн цалин хөлс, нэмэгдлийг дараах байдлаар хуульчилжээ.¹⁹⁷

87.9. Цагдаагийн алба хаагчийн цалин хөлс нь үндсэн цалин, цолны цалин болон доор дурдсан нэмэгдлээс бүрдэнэ:

87.9.1.төрийн тусгай алба хаасан хугацааны;

87.9.2.албан ажлын онцгой нөхцөлийн;

87.9.3.цагдаагийн мэргэжлийн зэргийн;

87.9.4.эрдмийн зэрэг, цолны;

87.9.5.хуульд заасан бусад.

87.10.Цагдаагийн байгууллагын алба хаагчийн албан тушаалын цалингийн сүлжээ, жишиг, нэмэгдлийн хэмжээг Засгийн газар тогтооно гэж заасан байна.

2019 оны Монгол Улсын Засгийн газрын “Төрийн албан хаагчийн албан тушаалын цалингийн сүлжээ, хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай” 472 дугаар тогтоолын 3 дугаар хавсралтаар Төрийн тусгай албан тушаалын цалингийн сүлжээг баталсан байна.¹⁹⁸, ¹⁹⁹ ЦЕГ-ын Мөрдөн байцаах албаны ажилтнууд нь тус тогтоолын 3 дугаар хавсралтад заасан ТТ8-ТТ16 албан тушаалын зэрэглэлээр 1-5 хүртэл шатлалаар цалинждаг байна.

Цагдаагийн алба хаагчдын цалингийн нэмэгдлийг Монгол Улсын Засгийн газрын 2014 оны 99 дүгээр тогтоолоор баталсан доорх журмуудыг баримтлан олгож байна.²⁰⁰ Үүнд:

¹⁹⁶ <http://mbg.police.gov.mn/news/content/type/131/menuid/87>

¹⁹⁷ <https://www.legalinfo.mn/law/details/12469>

¹⁹⁸ <https://www.legalinfo.mn/law/details/14892?lawid=14892>

¹⁹⁹ <https://www.legalinfo.mn/annex/details/10381?lawid=14892>

²⁰⁰ <https://www.legalinfo.mn/law/details/9876?lawid=9876>

- Цагдаагийн алба хаагчийн төрийн тусгай алба хаасан хугацааны нэмэгдэл олгох журам;
- Цагдаагийн алба хаагчдад албан ажлын онцгой нөхцөлийн нэмэгдэл олгох журам;
- Цагдаагийн албан тушаалын цолны нэмэгдлийн хувь хэмжээ;
- Цагдаагийн алба хаагчдад мэргэшлийн зэргийн нэмэгдэл олгох журам” зэрэг болно. ²⁰¹

---

²⁰¹ <https://www.legalinfo.mn/annex/?lawid=9876>

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ

- <https://www.legalinfo.mn/annex/details/3241?lawid=5801>
- <https://www.legalinfo.mn/law/details/14518>
- <https://www.legalinfo.mn/annex/details/9916?lawid=14518>
- <https://www.iaac.mn/page/19?menu=45>
- <https://www.legalinfo.mn/annex/details/3241?lawid=5801>
- <https://www.legalinfo.mn/law/details/13078>
- <http://mbg.police.gov.mn/news/content/type/131/menuid/87>
- <https://www.legalinfo.mn/law/details/12469>
- <https://www.legalinfo.mn/law/details/14892?lawid=14892>
- <https://www.legalinfo.mn/law/details/9876?lawid=9876>
- <https://www.legalinfo.mn/annex/?lawid=9876>

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН